

Rezime izvještaja guvernera – decembar 2021.

U Izvještaju guvernera za decembar 2021. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2021. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u decembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2021. godinu.

Prema konačnim podacima MONSTAT-a BDP Crne Gore, u 2020. godini, iznosio je 4.185,6 miliona eura, što predstavlja realni pad BDP-a od 15,3%, u odnosu na 2019. godinu. U prvom kvartalu 2021. godine, prema preliminarnim podacima Monstata ostvaren je realni pad od 6,5%, u drugom kvartalu rast od 19%, a u trećem rast od 25,8% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Potrošačke cijene su u decembru 2021. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,3%, a u odnosu na decembar prethodne godine za 4,6%.

Industrijska proizvodnja je u 2021. godini u odnosu na prethodnu godinu zabilježila rast od 4,9%. Rast proizvodnje je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (8,5%) i sektoru prerađivačke industrije (9,1%), dok je u sektoru vađenja ruda i kamena zabilježen pad (-24,4%).

Broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u 2021. godini iznosio je 730.423 što je za 171,7% više u odnosu na prethodnu godinu. Ukupno je ostvareno 2,9 miliona noćenja, što je za 212,2% više nego u 2020. godini.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih devet mjeseci 2021. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 145,5%, a prevoz robe za 53,2%. Broj prevezenih putnika u željezničkom saobraćaju je povećan za 14,4%, a prevoz robe smanjen za 27,6%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju je povećan za 23%, dok je prevoz robe povećan za 5,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u 2021. godini proizvedeno ukupno 154.182m³ šumskih sortimenata, što je za 48,5% manje nego u 2020. godini. Prema preliminarnim podacima

MONSTAT-a, građevinarstvo je u 2021. godini zabilježilo pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 4,8% i rast efektivnih časova rada od 0,7% u odnosu na 2020. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u decembru 2021. godine iznosio je 211.302 lica, što je za 0,9% više u odnosu na prethodni mjesec, i za 31,3% u odnosu na decembar 2020. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u decembru 2021. godine iznosio 57.386 što predstavlja rast od 2,6% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar 2020. godine rast od 20,8%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 31. 12. 2021. godine, bio je 52.683 od kojih je 15.657 ili 29,7% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 0,5%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2020. godine rast iznosio 3,2%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju decembra 2021. godine iznosio 857,3 miliona eura, i bio je veći za 1,6% na mjesečnom nivou, a na godišnjem nivou 15%¹.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 31. 12. 2021. godine (15.657) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.576 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 48.832.341,68 eura što čini 5,7% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bio 14.081 privredni subjekat sa iznosom blokade od 808.427.967,01 eura što čini 94,3% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 12. 2021. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 24,1% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 45,9% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju decembra 2021. iznosila je 5,33 mlrd. eura, što na godišnjem nivou predstavlja rast za 741,6 miliona eura, ili 16,2%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su kraju decembra 2021. godine

---

¹ Podatak je korigovan kroz novu objavu rezimea izvještaja, od 28. marta 2022. godine.

iznosili 3.360,3 miliona eura i ostvarili su pad od 3,3% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na decembar prethodne godine ostvarili rast od 6,4%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 78,8% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u decembru 2021. godine iznosili su 4.201,2 miliona eura, i zabilježili su mjesečni rast od 0,5%, dok u odnosu na decembar 2020. godine bilježe rast od 24,6%. Ukupan kapital banaka na kraju decembra 2021. godine iznosio je 629,5 miliona eura, i u odnosu na prethodni mjesec viši je za 1,4%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine viši za 6,8%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju decembra 2021. godine iznosili su 164,4 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 4,1%, dok u odnosu na decembar 2020. godine bilježe rast od 13,9%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju decembra 2021. godine iznosili su 207,3 miliona eura i činili su 6,2% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 0,3%, dok su na godišnjem nivou bili veći za 19,9%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju decembra 2021. godine iznosila je 5,66%, i bila je za 0,03 p.p. niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2020. godine zabilježila pad od 0,18 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u decembru 2021. godine iznosila je 4,83%, i bila je na 0,36 p.p. niža nego u prethodnom mjesecu, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 0,33 p.p. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,35% na kraju decembra 2021. godine i u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 0,01 p.p, dok je u odnosu na isti period prethodne godine bila niža za 0,05 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 217,1 milion eura na kraju decembra 2021. godine, i bilježi pad od 2,6 miliona eura ili 1,2% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 37,6 miliona eura ili 21%. Tokom decembra 2021. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 61,6%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 38,4%.

Bruto premija osiguranja iznosila je 98,8 miliona eura u 2021. godini. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (79,7%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (20,3%).

Ostvareni promet na Montenegroberzi u 2021. godini iznosio je 46,5 miliona eura, ostvaren je kroz 1.618 transakcija i u odnosu na prethodnu godinu bio je veći 1,5 puta. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 12. 2021. godine iznosila je 3.188,7 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 1,7%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 0,3%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju decembra 2021. godine bila 9.867,37 indeksnih poena, bilježi pad od 6,6% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je na godišnjem nivou zabilježio pad od 4,5%. Indeks MNSE10 iznosio je 764,72 indeksnih poena i bilježi rast od 0,1% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok u odnosu na decembar prethodne godine bilježi rast od 7,3%.

Izvorni prihodi budžeta u 2021. godini, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija i socijalnog staranja, iznosili su 1,91 milijardu eura i bili su viši za 1,6% u odnosu na planirane, a za 16,6% u odnosu na prethodnu godinu. Budžetski rashodi iznosili su 2,01 milijardu eura i bili su manji za 2,6% u poređenju sa 2020. godinom i za 2,1% u poređenju sa planiranim. Budžetski deficit iznosio je 101,6 miliona eura ili 2,1% BDP-a.

Na kraju septembra 2021. godine, državni dug (bruto) je iznosio 4.076,2 miliona eura ili 83,5% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 417,3 miliona eura ili 8,6% BDP-a, a na spoljni dug 3.658,9 miliona eura ili 74,9% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 72,8% BDP-a.

U decembru su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, za potrebe održavanja sastanka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, pripremljen je prilog koji sadrži pregled ključnih i najznačajnijih aktivnosti CBCG. Povodom pripreme Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) za period 2022-2023. godine, na zahtjev Kancelarije za evropske integracije, inovirana je tabela PPCG-a u okviru pregovaračkog poglavlja 32, u dijelu zaštite eura od falsifikovanja. U decembru je završena implementacija IPA regionalnog projekta pod nazivom „Program jačanja kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana sa ciljem njihove integracije u Evropski sistem centralnih banaka“. Ostvareno je učešće u onlajn TAIEX ekspertskoj misiji koja je realizovana u saradnji sa ekspertima Banke

Mađarske, pod nazivom *Preparation of the project plan of the national Instant payment system*. Ostvareno je učešće na četvrtom plenarnom sastanku radne grupe za pregovaračko poglavlje 30 – Vanjski odnosi. Ostvareno je učešće na sastanku sa predstavnicima Uprave za statistiku u cilju daljeg unapređenja proizvodnje i slanja podataka iz domena statistike nacionalnih računa i platnog bilansa za ispunjenje završnih mjerila za zatvaranje poglavlja 18 - Statistika.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u decembru.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.